

Островська К.В.

доцент

Харківська державна академія культури

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Анотація. У статті розглядаються основні напрямки роботи Національної хореографічної спілки України, що сприяють збереженню та розвитку національної культури.

Ключові слова: національна культура, Національна хореографічна спілка, український народний танець, фестиваль-конкурс, науково-методичний семінар.

Аннотация. Островская К.В. Сохранение и развитие национального хореографического наследия. В статье рассматриваются основные направления работы Национального хореографического союза Украины, которые способствуют развитию национальной культуры.

Ключевые слова: национальная культура, Национальный хореографический союз, украинский народный танец, фестиваль-конкурс, научно-методический семинар.

Annotation. Ostrovskaya K.V. Preservation and development of a national choreographic heritage. Basic directions of the Ukraine National choreographic union work are examined in the article, which are instrumental in development of national culture.

Key words: national culture, national choreographic union, ukrainian folk dance, festival-competition, scientific methodical seminar.

Постановка проблеми. Україна багата і неповторна у народній творчості розмаїттям регіональних особливостей, пов'язаних з географічним положенням, історією, мовою, віруваннями та звичаями, що й складають буття народу. Подальший розвиток української національної культури неможливий без ґрунтовного і поглибленого вивчення традиційного народного мистецтва, його регіональних особливостей.

Один з найстародавніших масових видів мистецтв — танець — відображує соціальні та естетичні ідеали народу. Через нього ми знайомимось з історією, побутом та діяльністю, життєвим устроєм та характером народу. Народний танець — результат колективної творчості. Щасливий і багатий духовно той народ, який може і сьогодні демонструвати танці, що передалися від покоління до покоління, збагатились і досягли високого духовного рівня.

Сьогоднішній розквіт українського народного танцю пов'язаний з невичерпними скарбами хореографічних творів великого майстра П. Вірського. І саме багатогранна творча діяльність Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського, яка протягом багатьох років полонить серця глядачів високим професіоналізмом, надає поштовх для розвитку національної хореографії.

Безліч народних танцювальних колективів не тільки наслідують відомих майстрів, а й намагається відтворити колорит та самобутність свого рідного краю, звертаючись до фольклорних джерел. Зробити це стає все важче, адже молоде покоління рідко є носієм одвічних традицій. Шлях до підтримання традиційної спадщини можливий завдяки проведенню фестивалів, конкурсів та семінарів з народної хореографії як серед професійних колективів так і серед аматорів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Висвітленню наведеної проблематики присвячені матеріали науково-практичних конференцій: “Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку” (Київ-2002 р.), “Роль народної хореографії в збереженні культурного розмаїття світу” (Київ-2004 р.), “Вплив творчості П. П. Вірського на розвиток національної хореографії”, а також матеріали науково-практичного семінару “Збереження і розвиток народно-сценічного танцю регіонів України” (Київ-2005 р.).

Мета статті: проаналізувати культурно-масові заходи по збереженню та розвитку національної хореографічної спадщини на прикладі роботи Національної хореографічної спілки України.

Виклад основного матеріалу: Вагомим кроком на шляху збереження та розвитку національного хореографічного мистецтва було створення у 2002 році Всеукраїнської хореографічної спілки України. Ініціатором та засновником спілки став Герой України, народний артист України, народний артист Росії, професор, академік, Генеральний директор і художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського Мирослав Михайлович Вантух. У 2004 році спілці було присвоєно статус Національної. Продовжуючи традиції видатних основоположників українського народно-сценічного танцю та зберігаючи своєрідність національної

Надійшла до редакції 31.10.2011

хореографії, Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського, Міністерство культури і мистецтв України та НХСУ виступили засновниками I Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. П. Вірського. Відтоді цей фестиваль-конкурс проводиться з метою збереження та розвитку традицій народної хореографії, збагачення професійного та аматорського мистецтва, підвищення художнього рівня балетмейстерських постановок, активізації пошукової роботи фольклорних експедицій, фіксації скарбів танцювального мистецтва. У відбіркових турах, що відбувалися в усіх областях України, взяли участь понад 600 професійних та аматорських хореографічних колективів усіх систем і відомств України. Закінчився фестиваль Гала-концертом переможців у Національному палаці "Україна", в якому взяли участь більше ніж 2000 виконавців з усіх регіонів України. Фестиваль став справжнім святом народної хореографії. Він засвідчив високий творчий потенціал української хореографічної культури, невмирущість її традицій, невичерпність джерел народної творчості. Конкурс продемонстрував прагнення творчих особистостей, як корифеїв хореографії, так і молодих майстрів народного танцю, до відтворення найкращих зразків танцювального мистецтва нашого народу. Він сприяв творчому відродженню багатьох професійних та аматорських колективів. У 2006-2007 роках відбувся II, а в 2009-2011 роках — III Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії ім. П. Вірського. Конкурс має масовий характер і дає змогу всім, без винятку, колективам брати в ньому участь.

Традиційно до Міжнародного Дня танцю проводиться Міжнародний фестиваль-конкурс народів світу "Веселкова Терпсихора". Започаткований Міністерством культури і мистецтв України, Національним заслуженим академічним ансамблем танцю України ім. П. Вірського, Українським культурно-просвітницьким центром "Дружба", Національною хореографічною спілкою, фестиваль проходить в м. Києві. Організуючи фестивалі, його засновники головним завданням бачили збереження, розвитку та пропаганду кращих етнокультурних здобутків хореографічного мистецтва, традицій, звичаїв, обрядів народів, що проживають на території України та за її межами, зміцнення міжнародних зв'язків, взаємозбагачення культур.

В останні роки виникло багато фестивалів та конкурсів, започаткованих обласними осередками НХСУ та окремими хореографічними колективами. Серед них необхідно відзначити: фестиваль-конкурс народної хореографії ім. героя України Мирослава Вантуха на батьківщині митця — в м. Львові, фестиваль-конкурс народної хореографії ім. Василя Авраменка "Топак" в м. Корсунь-Шевченківський Черкаської області, "Танцюючий бриз" в АР Крим, "Танець скликає друзів" у м. Кривий Ріг, "Весняні арабески" в м. Луганськ та ще близько 50 фестивалів та конкурсів різного рівня.

Найбільш масовою науково-методичною роботою спілки є проведення науково-методичних семінарів. Перший такий семінар відбувся у 2005 році в м. Кіровоград на базі школи мистецтв Кіровоградського обласного загальноосвітнього навчально-виховного

комплексу гуманітарно-естетичного профілю. В семінарі взяли участь близько 70 керівників хореографічних колективів з України та 40-з української діаспори. Семінар отримав безліч позитивних відгуків і сформував думку про те, що такі зустрічі мають бути традиційними. Відтоді щопівроку проводяться науково-практичні семінари за темою "Збереження та розвиток народно-сценічного танцю регіонів України" на базі провідних професійних та аматорських колективів, навчальних закладів України. Так у 2006 році відбувся семінар у м. Вінниця та в АР Крим, у 2007 році — в м. Житомир, у 2008 році в Дніпропетровську та Луганську, у 2009 році — в м. Івано-Франківську, у 2010 році — семінар проходив в м. Києві на базі Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського.

У травні 2009 року семінар проводив Харківський обласний осередок. В програму семінару були включені уроки з класичного та сучасного танців, майстер-клас з українського народно-сценічного танцю за участю студентів Харківської державної академії культури, відкриті уроки в Народному художньому колективі ансамблі танцю "Щасливе дитинство" Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості, концерт за участю провідних хореографічних колективів м. Харкова. Центральне місце в цьому семінарі належало факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури, який очолює народний артист України, професор, академік, почесний громадянин Харківської області Б. М. Колногузенко. Хореографам України було запропоновано матеріал різних років навчання з класичного, сучасного, українського народно-сценічного танцю. Всі показові уроки пройшли на високому професійному рівні. Особливу увагу, навіть захоплення, викликав клас-концерт з українського народно-сценічного танцю. Присутнім було представлено екзерсис біля станку та на середині зали, а також обширний етюдний матеріал з танців різних регіонів України, серед якого помітно виділялися окремі комбінації, а також етуди і танці, що біли створені на основі лексики Слобідської України. Всі присутні на чолі з народним артистом А. Є. Коротковим відзначили не лише високий рівень виконавської майстерності, а також цікавість хореографічного матеріалу і педагогічну грамотність викладання предмету.

Всі науково-методичні семінари, що на протязі 6-ти років проводяться Національною хореографічною спілкою України, стали творчою лабораторією для багатьох балетмейстерів, викладачів, керівників хореографічних колективів України. Знайомство з досвідом роботи найкращих колективів, збагачення танцювальним матеріалом регіонів України з його першоджерел, вивчення методики роботи кращих викладачів з хореографії, можливість обміну думками-неоціненний досвід, що набувається учасниками семінару.

Висновок: Українське хореографічне мистецтво є гордістю нашого народу і одним з найяскравіших виявів його національної самосвідомості та духовного багатства. Піднесення професійного рівня розвитку всіх форм і видів танцювального мистецтва України,

що має славні багатотисячлітні традиції і визначні художні здобутки, є важливою складовою частиною національного культурного відродження України. На сьогоднішній день особливо гостро стоїть питання про необхідність збереження національних традицій, здобутків і подальшого розвитку національного танцювального мистецтва. Саме ці завдання і виконує зараз Національна хореографічна спілка України, об'єднуючи і активізуючи творчу, організаційну та педагогічно-просвітницьку діяльність представників усіх видів та напрямків хореографічного мистецтва України. Спілка сприяє збагаченню національних хореографічних традицій, розширенню репертуару багатьох аматорських та професійних колективів, організації фольклорних експедицій для запису народних танців та обрядів, фіксації скарбів національного мистецтва України.

Нація без народної та сучасної творчості не має права називатися культурною. Тільки народне та сучасне високопрофесійне мистецтво може зміцнити національну свідомість нового покоління. Тільки об'єднавши всі зусилля видатних майстрів хореографії та молоді, ми зможемо методично, науково направляти нашу творчість на відтворення і примноження кращих зразків народної творчості, як минулого так і сьогодення, спираючись на традиції і славу української хореографії.

Література:

1. Вплив творчості П.П. Вірського на розвиток національної хореографії // Матеріали науково-практичної конференції // К., 2005 р. – стр. 7-16.
2. “Збереження і розвиток народно-сценічного танцю регіонів України” // матеріали науково-практичного семінару // К., 2005 р. – стр. 14-17
3. “Збереження і розвиток народно-сценічного танцю регіонів України” // Матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару // К., 2010 р. – стр. 1-36.
4. Роль народної хореографії в збереженні культурного розмаїття світу // Матеріали науково-практичної конференції // К., 2004 р. – стр. 5-12
5. Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку», – К.: 2002 р. – стр. 5-23.